

de volkgroepen moeten verdwijnen. Het Nederlandsche volk moet een gelijkschakelingsproces doormaken. Het moet worden één volk, dat in zijn publieke leven niet meer rekent met Gods ordinantiën. Hier moet komen, liefst zoo spoedig mogelijk, de Nederlandsche school voor het Nederlandsche kind en reeds staan Christelijke onderwijzers in dienst van de P. v. d. A. om mee te werken aan de doorbraak.

Ouders, let op uw zaak! Houdt de belofte, afgelegd bij den doop van uw kind; waakt en bidt en strijdt mee voor het behoud van de Chr. school, die in gevaar is. Dat eenheidsstreven, dat zijn aanhangers ook in onze kringen vindt, bedreigt haar.

Jaagt naar de echte eenheid, door uw medeburgers voor Christus te winnen, niet in den weg van bruggenbouw, om op die bruggen allen hun meeningen te laten verkondigen, alsof ze allen van dezelfde kwaliteit waren. Wie zich Gods getuige weet, moet bedenken, dat de eer van zijn Zender gelijkschakeling met leugenprofeten niet verdraagt.

K. v. H.

BOEKBESPREKING

Evangelisatie-congres 1947 op 28, 29 en 30 Juli, te Hattem. — Hendrik de Cockstichting, Mr S. van Houtenlaan 8, Groningen.

Gaarne kondig ik dit verslag aan met hartelijke aanbeveling. Op dat Congres is veel en goed gesproken over Zondagschoolarbeid, Huisbezoek, Activering der gemeentelieden; vragen werden gesteld en beantwoord, nog andere punten werden besproken; een bidstond ging vooraf. In een helder en vrij uitvoerig verslag wordt het ons medegedeeld. Het is alles lezens- en overdenkingswaard. Voor 20 cent is het aan bovenstaand adres te verkrijgen. Moge het dus vele koopers en lezers vinden. S. GREIJNDANUS.

nieuwe winst.

Er komt beweging in het kamp der Protestantische dichters. Na Kees van Doorne en Inge Lieraart publiceert nu Lidy van Eysselesteyn haar bundel: Gebied zonder grens. (Bij Leopolds Uitg. Mij te 's-Gravenhage. Prijs gebonden f 2.90.)

Zij is ongetwijfeld de rijpste van de genoemden. Haar talent bereikte reeds zoo'n hoogte, dat ze met volkomen beheersching der techniek, haast feilloos haar hart weet uit te zingen. Haar hart, dat telkens weer gekneusd werd door het leed dat 't leven haar bracht, waarvan ze in sobere, haast monotone bewoordingen spreekt, met een zuivere, innig doorvoelde plasticiteit.

Al verwijft zij lang in dit aardse gebied met de „enge omheining van land en tijd“, daar zij als mensch in dit leven lijdt, de Christelijke dichteres kent ook dat gebied zonder grens, waar de geest vrij is, dat onaantastbaar en heilig, haar toevlucht is:

„Waar de kleine, verloren mensch
zich nog tot zijn Schepper mag keeren,
die wachtend de armen hem breidt
als de Vader naar het Kind.

Ontroerend in zijn eenvoud is de diep doorvoelde Kleine Trilogie van Leven en Dood. Teerder nog: Daniëlle Baltazare, het ongeboren kind van haar vurig verlangen, dat zich nu uitzingt in liederen. Hoe zuiver verbeeldt: De blinde vogel, haar mateloos verlangen, uit te breken uit de aardse gebondenheid, naar het vrije gebied van Gods hemel, maar ook haar berusting in Gods wil, die haar dwingt Zijn gekooide zangster te blijven, tot Hij zelf haar kool zal ontsluiten. Het is alsof we Gezelle hooren, in de smartelijkste periode van zijn leven, wanneer we in: Eens, het hijgend verlangen naar Jezus hooren zuchten.

Lidy van Eysselesteyn is zoo groot als dichteres, dat ze geen forceering van woord en beeld noodig heeft, om uit te zeggen, wat diep in haar leeft. Zij spreekt het uit in zoete, klare taal, dat kinderen het zouden kunnen verstaan. Haar vers is typisch vrouwelijk, zacht en welluidend. Nergens vindt men die hardheid, felheid en grootsheid, die mannelijke dichters als de door haar geciteerde Maraman dikwijls eigen zijn. Zij bemint de lage tonen in dezen bundel, maar ze zijn vol en zuiver.

De tweede afdeeling van den bundel bevat Tijdgedichten uit de jaren 1940—1945. Zij passen geheel bij het eerste deel. Immers ook hier het beeld der vernedering naast het geloof, dat is een stellig weten, in de verlossing. Sprak het eerste deel over haar subjectief gevoel, hier wordt zij de tolk van haar volk. Aangruipend in zijn soberheid is: Vertrek van gevorderde paarden in den nacht. Zwaarder van toon en trant zijn haar balladen, naar den eisch van 't genre rhetorisch, meestal in den goeden zin van het woord. De „Ballade“ van de Kerkklok“ verscheen als rijmprint, een der beste van den na-oorlogschenn tijd. De „Ballade van Amsterdam“, met een eervolle vermelding gekroond door het bestuur dier stad, geeft een onvergetelijke visie op onze hoofdstad in het jaar 1943, toen ze geschreven werd.

Er staan in dezen bundel natuurlijk ook wel verzen, die niet ver boven de middelmaat uitkomen. Maar als geheel is het een prachtige verzameling, waar we blij mee moeten wezen, die wij lezen moeten en genieten.

Lidy van Eysselesteyn zal blijken tot groote dingen in staat te zijn, want ze is een dichteres van formaat. Gron. H. S.

Amice frater.

Uit alles blijkt, dat de rijke genade, die 'onze God Zijn volk bewezen heeft in de jongste Reformatie niet het minst hierin bestaat, dat de vraag: wat is de kerk, weer onder ons aan de orde is gesteld.

Het is merkwaardig, dat het religieus humanisme reeds jaren aaneen, na den vorigen en den tweeden wereldoorlog, zich met die vraag bezig hield. Inzonderheid om te spreken over de „schuld der kerk“ die, als zij goed ware geweest, deze wereld toch reeds lang een paradijs van allerlei soort vrede had moeten schenken.

Maar wij gereformeerden hielden ons langen tijd tevreden met de termen: zichtbare en onzichtbare, meer of minder zuivere kerk, pluriformiteit der kerk. Wij wisten het wel, en hadden meteen vergeten wat onze geloofsbelijdenis, die wij bezwoeren en soms zelfs onderschreven, en die wij een plaats gaven in allerlei statuut voor allerlei vereenigingen, daarvan belijdt.

Nu echter heeft onze Heere en Koning ons weer met den neus gedrukt op die vergeten artikelen over de kerk.

En nu raken wij in groote verlegenheid. Want nu zeggen wij: hoe wordt het met al die mooie bouwseis, waarop wij zoo trotsch waren, nu die roepstem: ontwaakt gij die slaapt, tot ons komt?

Wij beginnen ons onbehaaglijk te gevoelen. En stemmen worden vernomen: moet dan alles stuk?

Men heeft die vraag ook eens gesteld aan Groen van Prinsterer, in zijn tijd spelbreker voor het spel der vrome revolutie. Hij antwoordde: zeker neen; als gij maar staat op het goede fundament en uw bouw in orde is, naar de orde Gods en der goede belijdenis.

De gehoorzaamheid aan den Koning Zijner kerk maakt het leven zeker niet gemakkelijk, vooral niet in onze wereld, waar de leugen zich deftiger dan ooit te voren den mantel der waarheid om de leden heeft geslagen. Dan te herhalen wat het Woord zegt: denkt er om, van binnen zijn daar grijpende wolven — dat staat natuurlijk niet beleeft.

Moet dan alles stuk? Maar als gij dan den Bartholomaeus hoort vertellen, dat gij u inzake de waarheid begeven moet op een stukgeslagen ijsvlakte en springen van schol op schol — vandaar die vele beweging van tegenwoordig — dan lijkt het wel of de vloer reeds stuk is, en gij deed aan dat stukslaan zelve dapper mee.

Niets blijkt gevaarlijker voor de kerk des Heeren dan een hoogmoedige en lichtzinnige hiërarchie, die gaat pretenderen: de kerk ben ik.

Dan volgt een afglijding als wij nu zien in de nog gebonden gereformeerde kerken, die ons van dag tot dag meer moet verbazen.

Dan zit daar een gereformeerd zich noemend predikant in een samenkomst der z.g.n. „Jeugd voor Christus“ en hoort zonder eenig protest zijnerzijds vertellen, dat de wet der tien geboden alleen maar iets voor Israël was. En hij heeft des morgens die wet in zijn kerkgebouw nog doen voorlezen, met een psalmje daarna. Heel dierbaar.

Dan verklaart een andere predikant bij het afscheid van zijn gemeente, dat hij knielend nu eerst de waarheid omtrent de kerk heeft geleerd, en hij belijdt vlak tegen de belijdenis der kerk in, die hij eens heeft bezwoeren.

En dan krijgen wij een artikel als van dr Popma in „Libertas et Veritate“ ter voorlichting van de gereformeerde studenten, met denkbeelden, van welke hij zelf zegt, dat zij, voorgedragen aan die menschen, die „kerkisten“ heeten, tot een gezichtsexpressie en tot woorden brengt, die hij liever niet heeft op een foto of een grammofoonplaat.

Waarom niet? Zoo'n album zou toch heel wat vermaak kunnen bieden aan de voorname lieden, die der kerk haar plaats nu eens zullen wijzen? Zooals hij zulks waagt.

Gebruik en misbruik van kerkelijke belijdenis, zoo heet het genoemd artikel.

Volgens dr Popma heeft de kerk een kerkelijke belijdenis. Zoals elk ander levensverband er zelfs automatisch een krijgt. Niet kerkelijk dan.

Het leven is dus als een cirkel, verdeeld in vele sectoren, elk vertegenwoordigend een eigen zelfstandig gebied met een eigen belijdenis.

En de mensch, die dezen levenscirkel nu eenmaal moet doorwandelen, wordt telkens een ander mensch. Wij zagen het reeds. Hier is hij vader, daar onderwijzer, elders lid der kerk, nog weer anders burger van het rijk, voorts van de provincie, daarna van de gemeente, kooper, verkoper, gast in een restaurant.....

Ja — hoe vaak hij zoo niet per dag van levensverband in levensverband stapt — wie zal dat zeggen? En hoe vaak dus deze gedaanteverwisseling moet plaats hebben evenmin.

Zoo wordt het leven met recht een speeltoneel, een schouwburg, waar indertijd een toneelspeler, Jongejans geheeten, na elkander alle rollen vervulde. Hoe die man zich zoo gauw kon omkleeden, niemand snapte het. Hij volbracht het stuk. Men noemde het Jongejans. Maar dit spel is nog niets bij wat wij menschen met al onze „levensverbanden“ en belijdenissen volgens dr Popma dagelijks hebben te doen.

En nu wordt ook wel opgemerkt dat het leven een eenheid is, maar het is ook hier weer: men doet juist wat men vooraf zegt niet te willen doen.

Elk verband heeft zijn eigen confessie, waartoe het ook wel „doorbreekt“. Maar een andere dan de kerkelijke.

De kerk heeft wel eenigen invloed, maar haar tucht naar het Woord in prediking en hanteering der sleutelmacht, want dat is toch haar bezit, is indirect althans „buiten de kerk“, in al die andere levensverbanden. Zij werpt haar woord dus zoo in de lucht, hopende dat er hier en daar nog wel iets terecht zal raken, wat die andere levensverbanden in hun eigen werk van belijden te stude zou kunnen komen.

Maar die andere levensverbanden kunnen niet meer toestaan, want men moet nergens meer voor zorgen, dan behoeft te blijven voor de „aanmatigende bemoeizucht“ van de kerk. Dat is heel erg. Er wordt zelfs een voorbeeld genoemd van een kerkelijken schoolraad, die horrible dictu — die verschrikkelijk om te zeggen — kerkelijk gezag in het schoolleven pogde geldigheid te suggereeren. Daar houdt toch alles op niet waar?

Die kerkelijke belijdenis kan ook nog inzinken, maar dan kunnen andere levensverbanden nog hulp bieden.

De regel is dan net omgekeerd. Het lid der kerk heeft verklaard zich aan de vermaning der kerk te zullen onderwerpen, mocht hij zich in leer of leven komen te misgaan. Dat is nu uit.

Hier zijn het dan de levensverbanden, die zorgen, dat de kerk zich niet misgaat. De ware kerk dan, die haar belijdenis getrouw mag zijn, want daar gaat het hier om.

Zij moet haar plaats kennen en daarmee uit. Wij zullen dan de Schrift ook moeten herzien.

Ik zie in een nieuwe vertaling met het concert van de levensverbanden den profeet Nathan komen tot David na die geschiedenis met Bathseba en Uria. De profeet beklimt met bibberende beenen de trappen van het koninklijk paleis, want hij komt uit het verband der kerk in een ander levensverband, dat van den staat. En zoo verschijnt hij timide voor den koning en biedt hem heel voorzichtig en indirect het verhaal van dien armen man met het oolam.

Wij zien den koning het voorhoofd fronsen en ongeduldige bewegingen maken, maar als het verhaal uit is, dan zegt hij: nu Nathan, ik heb dat gehoord, en gij weet, dat ik niets wil weten van die aanmatigende bemoeizucht der kerk, maar ik zal toch het geval overwegen en in mijn verband, dat van den staat, is het niet, ook naar mijn wet recht doen.

Dat is wel wat anders dan wat wij nu lezen, als de profeet zegt: gij zijt die man.

Ja — dat zegt de ware kerk ook tot mij en tot dr Popma en wie de mensch voorts mag zijn, als wij in leer en leven ons kwamen te ontgaan: gij zijt die man.....

Wat een gevaarlijke kerk! Wat is zij toch? Staat zij daar als een vijandige macht tegenover ons? Waar zijn wij eigenlijk bang voor? Voor haar prediking? Maar die is het Woord Gods, dat haar is toebetrouwd, dat is het Woord van Koning Jezus. Die zegt, zooals dr Kuyper het eens verklaarde: alle levensverbanden zijn Mijn.

Wat is zij toch? Is zij niet de vergadering der geloovigen, zooals Christus die saamvergaderd en ze stelt onder de regeering van het bijzondere ambt?

Hoe veilig moet een mensch, zoo licht geneigd tot afdwaling, hoe veilig moeten wij arme menschen, die van nature niet dan leugenachtig zijn, ons gevoelen, bewaakt door dien kring van eenvoudige kinderen Gods, die in het ambt der geloovigen op elkander acht geven. Daaronder is ook die kleine in den lande, die, naar prof. Vollenhoven het in zijn groote werk over de Calvinistische wijsbegeerte zegt, beteren kijkt op den kosmos heeft dan vele groote geleerden. Daaronder zijn de getrouwe kinderen Gods, die, als zij ons in leer en leven zien afdwalen, vriendelijk vermanen. Daar is dan dat bijzondere ambt, machteloos zou men zeggen dan eenig ander verband, want het heeft niets dan het Woord van God, en dat komt tot ons en waarschuwt ons broederlijk en biddend.

Maar wij vluchten in het eene of andere verband, waarin wij goddeloos bezig waren, en zeggen: wat heb ik met U te doen, verband der kerk? Hier is mijn eigen soevereine levensverband met de eigen scheppingsordinantie en de eigen confessie.....

Dr Popma zegt, als hij het leven zoo heeft stukgescheurd, dat wij moeten klagen over de „gebrokenheid“ van het leven en het kruis daaromtrent op ons moeten nemen.

Welk kruis? Hoe kan een mensch tegenover de getrouwe prediking van het Woord en zijn tucht, zich veiliger gevoelen, dan in zijn nieuwe levenshuis met zijn vele goed beveligde kamers?

Wie m gende be hebben w

Wij, di eeniginge slag is h wordt in Aansla Want fessie za bond van slagers, gen, z Al di wel auto die zulke zamen b Heer en slag en v rechten. En die zeker, al bied, ten Zoo af visste. E indire dan is d Zouder roepen: niging, w Zijn onp eere geel Gij zijt Met hi

— IN WORT R Hoofdred (samen n de hand (uit het) „De th was eene Een versl Dr Sch mierte Zi Dak. Hel eerste a Op den prediatie draecht ov Inzonderh Brunner nade“ be der Schri dat de di schriften) Over d blid. Wij Het da door te 8 Nov.

— Bij Cockstich de reform Dat ve kening al het belan 7 Nov.

Ds. D. Zeeland: Toen uiteenz bode dr gen tot en snel moet g voet of moet or dus ook niet ge gelegen Toen te Terr spraak voor va en daa het ker geworp In 19 politiek zoetsap waren, zij verg